

Özz Nûjen är Rikard III - fritt efter Shakespeare

Björn Granath sätter upp pjäsen Özz Nûjen är RIKARD III, fritt efter Shakespeares Rikard III. Han spelade själv Buckingham i Stefan Larsson uppsättning av pjäsen på Dramaten 2014. Där har han bland mycket annat också spelat Greven av Gloucester i *Kung Lear*, Claudius och Vålnaden i *Hamlet*, Herr Page i *Muntra fruarna i Windsor* och Malvolio i *Trettondagsafton*.

Özz Nûjen spelar alla roller. Genom åren har han, förutom standup, medverkat i en rad uppsättningar på olika teatrar. 2010 gjorde han Puck i Dritëro Kasapis uppsättning av *En midsommarnattsdröm* på Uppsala stadsteater.

Jag träffar Björn Granath och Özz Nûjen under repetitionsperioden.

Özz: *Rikard III* är en mycket bra pjäs. Den passar bra in på vår tid här och nu. Och det är skrämmande. Den tar upp frågor som makt och maktens härlighet, och vad för psykologiska varelser vi människor är, hur vi agerar och reagerar i olika situationer. Vad gör vi när någon försöker ta makten? Är vi maktens medlöpare eller dess motståndare? Eller sitter vi bara stillastigande bredvid och tittar på? Hur är vi som människor i det läget? Det var därför jag ville göra den här pjäsen. Och med Björn, för att han har lärt mig jättemycket i livet, också om teater. Han är som ett hav av visdom som jag sörplar i mig.

ÖZZ NÛJEN HAR TIDIGARE MED Björn Granath gjort *Mistero Buffo* av Dario Fo, en dramatiker som Björn har spelat mycket genom åren.

Özz Nûjen. Foto: Sören Vilks

Björn: *Mistero Buffo* är fyra gycklar-spel med en skådespelare. Özz kom till mig för ett par år sedan och föreslog att vi skulle göra *Rikard III* med samma teknik. "Ja!" tänkte jag, "vi kan väl försöka!" Ofta när man står ensam på scenen tänker man monolog, men här blir det mer ett spel, där man gör de olika rollerna som man blandar med berättande. Shakespeare passar för det sättet att spela. Han har det stora språket, han har publiken, och mycket i pjäserna är direkt tilltal. Rikard står ofta och reflekterar, och överlägger med både publiken och med sig själv.

Özz: Tekniken är enklare än man tror, men svårare att *göra* än man tror. Det handlar om att bara lämna den karaktär man har varit och gå in i en annan. Det kan också handla om att reagera på den andra.

Björn: Man kan också skapa en bild och säga: "Nu kommer drottningen." Då förändrar man, röst och kropp, men bara med lätta karaktäriseringar. Rikard framställs ofta med pucker-rygg. Det gör vi inte här, men så fort Rikard är Rikard, så ser man att det är han. Och publiken hänger med. På ett sätt är det väldigt interaktivt.

Özz: Jag har mycket energi i mig, och det är lätt att det går för snabbt. Det blir bättre, både finare, effektivare och mer förståeligt om man tar det lite lugnt. Det handlar mycket om att inte bara få ur sig det man ska säga. Man tar det lugnt, tar sin plats och intar rummet, man är karaktären, och så kommer rösten. Du vet vad du ska säga, du vet hur den karaktären är, och då kommer den rösten naturligt.

HAR DÅ BJÖRN GRANATH NYTTA AV att själv vara skådespelare när han regisserar?

Björn: Ja, absolut. Ibland går jag upp på scenen och lägger sceneriet. En del kallar det "att spela före", men det är bara rent tekniskt jag gör det, för att se att vissa saker blir tydliga. Nyckeln är sedan det som Özz har: publikkontakten, och den är

realistisk. Det är *inte* spel för gallerierna, utan man menar det man säger till publiken.

Özz: Så fort det kommer in publik i rummet, så blir det ett annat tillstånd. Då blir det teater. Nu är det mycket repetition, och jag måste lära mig text, rörelser och riktningar. När det sedan blir på riktigt, och man pratar med publiken, då har jag med mig mycket från min standup. Rikard är en fantastiskt rolig människa och karaktär. Och väldigt farlig! Och elak! Vad händer med en sån människa när han får makten och hela härligheten?

Björn: Och vad gör han? Jo, han ljuger och ljuger och ljuger! Det finns det en annan berömd politiker som gör. En som vi är rädda ska bli president i ett stort land. Och vilka är *vi*, som tillåter sådana rackare att ta över? Vad är det som gör att Rikard i början av pjäsen säger till lady Ann: "Döda mig!" Och så *kan* hon inte det. Nej, vem kan väl det, om man är mänsklig? Man vill väl inte bli en mördare i raden, och bara fortsätta slakten, oavsett vad *han* har gjort.

Özz: Du kan inte följa med en karaktär som du inte tycker är intressant eller gillar. Vad säger Rikard egentligen? Jo, ganska mycket om dig och mig. Vi har en Rikard i oss allihop.

Intervju: Roland Heiel

Premiären av Özz Nûjen är RIKARD III ägde rum på Södra teatern i Stockholm. Nu går den på turné. Turnéplan på www.riksteatern.se

Björn Granath. Foto: Sören Vilks